

İnternet Nedir?

İnternet, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır ve bu iletişim ağı içinde birbirine bağlı birçok bilgisayar sisteminden oluşmuştur. Başka bir deyişle internet, birçok bilgisayar sisteminin birbirine bağlı olduğu, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen bir iletişim ağıdır. Bilgi üretilirken bu bilgi paylaşılmak istenmektedir. Bu bilgiyi paylaşmak günümüzde daha hızlı bir şekilde gerçekleşir. İşte bu, üretilen bilgiyi saklama, paylaşma ve ona kolayca ulaşma olanağı sağlayan “internet” teknolojisidir. İnternet sayesinde her tür bilgiye hızlı, kolay, ucuz ve güvenli bir şekilde erişilebilmektedir. Ayrıca bilgiye ulaşmanın yanında, yine milyonlarca insanın aralarında iletişim kurabilmesi gibi bir etkileşime de olanak sağlaması oldukça önemlidir. İnternet’in sunduğu olanaklar şu şekilde sıralanabilir.

- Kullanıcılar web üzerinde bulunan metin ses ya da görüntü özellikleri içeren bilgileri barındıran sayfalara göz atabilir, istediklerini kendi bilgisayarlarında saklayabilir.
- Elektronik posta ile bir veya birden fazla kişiye mesaj gönderilebilir.
- Karşılıklı sohbet edilebilir.
- Bir ya da birden fazla kişi ile sesli veya görüntülü görüşme ortamı oluşturulabilir.
- Başka bilgisayarlarda yer alan dosya ya da programları kullanıcılar kendi bilgisayarlarına indirebilir.
- Kullanıcılar kendi bilgisayarında bulunan dosyaları ya da programları başkaları ile paylaşabilir, ya da başka bilgisayarlara indirilmesine izin verebilir.
- Bankacılık işlemleri yapılabilir, internet üzerinde ticaret yapan şirketlerin sitelerinden alışveriş yapılabilir.
- İnternet üzerinden eğitim alınabilir.

İnternet Adresleri

İnternet üzerinden bir siteye erişmek için o sitenin internet adresine ihtiyaç vardır. Her internet adresinin bir de sayısal karşılığı vardır. Bu sayısal karşılığa IP (Internet Protocol) adresi denir.

İnternet Adresi	Ip Adresi
www.pau.edu.tr	193.255.52.55
www.google.com	66.102.9.99
www.yahoo.com	209.131.36.158

Örnek Adres: <http://hastane.pau.edu.tr/Default.aspx>

1. Protokol bölümü, “**http://**”, sunucu bilgisayara hangi protokolle (dille) bağlanılacağını belirtir. İnternette kullanılan pek çok protokol ismi vardır. Örneğin; **ftp** (dosya transferi), **https** (şifreli http).
2. İkinci bölüm, bu kaynağı sunan, sunucu bilgisayarın ismidir. Burada **hastane.pau.edu.tr** ulaşılabilecek bilgisayarın adıdır. Eğer istenirse, buraya IP numarası da yazılabilir.
3. Üçüncü bölüm, görülecek sayfanın Web sunucusundaki dosya ismini gösterir. Web sunucusunun içinde bulunan **Default.aspx** isimli dosya hedeflenmektedir.

Örnek Adres: <http://www.pau.edu.tr>

<http://> → *hypertext transfer protocol* kelimelerinin kısaltılmışı olup web adreslerini temsil eden protokol formatıdır.

[www](http://www.pau.edu.tr) → *world wide web* anlamında genelde internet adreslerinin başlarında kullanılan ve klasikleşen gösterimdir.

pau→alt ağ ismidir. Firma, kurum veya kuruluşun internet adını gösterir.

edu→kuruluş kodu olup adresin faaliyet kolunu gösterir. edu eğitimle ilgili demektir.

tr→coğrafi kod olup adresin bulunduğu ülkeyi gösterir. Kullanılması zorunlu olmayıp buradaki tr ifadesi Türkiye'yi gösterir.

İnternet adreslerinde ç,ğ,ı,ö,ü,ş gibi Türkçe'ye özgü harfler kullanılmaz. Ayrıca adres içerisinde boşluk kullanılmaz. Boşluk yerine _ karakteri kullanılır.

İnternette geçerli olan kuruluş kodları Şekil 1'deki gibidir.

com	Ticari faaliyet gösteren kişi veya kuruluşlar
biz	
info	
net	İnternet ya da ağ hizmetleri ile ilgili oluşumlar
org	Kâr amacı gütmeyen organizasyonlar
gov	Resmi kurumlar
mil	Askeri kurumlar
edu	Akademik kurumlar
kl2	İlk ve orta öğrenim kurumları
gen web	Genel içerikli oluşumlar
name	Marka, isim hakkı, şahıs adı gibi etkinlikler

Şekil 1.1: Kuruluş Kodları

İnternet Explorer Kullanımı

Bir Web sayfasını görüntüleyebilmek için web tarayıcısı yazılımına gereksinim vardır. En sık kullanılan web tarayıcıları İnternet Explorer, Firefox, Crome, Safari ve Opera'dır.

İnternet Explorer'ın farklı sürümleri vardır. Kullanılan sürümü öğrenmek için **Yardım→İnternet Explorer Hakkında** komutu kullanılır.

İnternet Explorer araç çubuğunda yer alan simgelerden ilki **Geri** simgesidir. Geri simgesine tıklandığında bulunulan sayfadan bir önce hangi sayfa görüntülendi ise, o sayfaya geri dönlür. **İleri** simgesi birkaç sayfa geri gittikten sonra tekrar ilerlemek için kullanılır. Belirli bir noktada ulaşılmaya çalışılan sayfadaki bilgiler artık gerekli değilse o sayfanın tamamı gelmeden **Dur**() simgesine tıklanarak ya da klavyeden **Esc** tuşuna basılarak ya da **Görünüm→Dur** komutu kullanılarak sayfanın getirilmesi işlemi iptal edilebilir.

Yenile() simgesi, sitelerin içinde yer alan en son bilgileri elde etmek için kullanılan bir simgedir. Özellikle çok sık bilgi içerikleri güncellenen sayfaların en yeni bilgilerle görüntülenmesini sağlamak için kullanılırlar. Klavyeden **F5** tuşuna basılarak ya da **Görünüm→Yenile** komutu kullanılarak da bu işleme erişilir.

Ana sayfa simgesi, İnternet'e bağlanıldığında ilk olarak karşılaşılan sayfadır. Ana sayfaya sadece ilk bağlantıda değil başka zamanlarda da erişmek istenebilir. Ana sayfayı değiştirmek için komut çubuğunda, **Giriş Sayfası**() okuna tıklanır ve listede **Giriş Sayfası Ekle veya Değiştir** tıklanır.

Giriş Sayfası Ekle Veya Değiştir iletişim kutusu geçerli URL'yi görüntüleyerek açılır. Web sayfası tek giriş sayfası olarak belirlenebilir ya da birden fazla giriş sayfası olacak şekilde ayarlanabilir. Birden fazla giriş sayfası olduğundan ayarlanan tüm giriş sayfaları ayrı sekmelerde görüntülenir. Giriş sayfasını değiştirmek için **Araçlar→İnternet Seçenekleri→Genel** komutu da kullanılır. Web adresleri alt alta yazılarak bir pencerede iki veya daha fazla sayfa aynı anda açılabilir.

Aynı pencerede yeni sekme açmak için **Dosya menüsü→Yeni Sekme** komutu veya **Yeni Sekme**() düğmesi kullanılır.

Web sayfalarını aynı pencerede küçük simgeler olarak görmek için **Hızlı Sekmeler**() düğmesi ya da **Görünüm→Hızlı Sekmeler** komutu kullanılır.

Açık sayfaların HTML kodlarını öğrenmek için **Görünüm→Kaynak** komutu ya da sayfa üzerinde sağ tıklanarak **Kaynağı Görüntüle** komutu tıklanır.

Çok ziyaret edilen siteleri **Sık Kullanılanlar** menüsünde saklanabilir. **Sık Kullanılanlar→Sık Kullanılanlara Ekle** komutu ile erişilir. Sık kullanılanlar penceresinde “Adı” alanınsa sitenin adresi, “Oluşturma Yeri” alanında kaydedilmek istenen klasör bilgisi yer alır. Burada hazır klasörler vardır. Yeni klasör oluşturmak için **Yeni Klasör** düğmesine tıklanır. Klasör adı yazılır ve klasör oluşturulur.

Önceden kaydedilmiş web sitelerini ve klasörleri düzenlemek için **Sık Kullanılanlar →Sık Kullanılanları Düzenle** komutu kullanılır. Listedeki bir klasör seçilince klasör içindeki web adresleri görüntülenecektir. **Yeni Klasör** yeni klasör oluşturur. **Taşı** seçilen klasörleri veya web adreslerini diğer klasörler içine taşımak için kullanılır. **Yeniden Adlandır** seçili klasör veya web adreslerini yeniden adlandırır. **Sil** seçili klasör veya web adreslerini Sık Kullanılanlar menüsünden kaldırır.

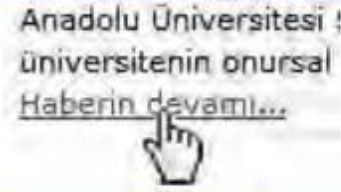
Sık kullanılanlar çubuğunun görünürlüğü **Görünüm→Araç Çubukları→Sık kullanılanlar çubuğu** komutu ile veya Menü çubuğunda sağ tıklanarak **Sık Kullanılanlar çubuğu** komutu ile değiştirilebilir.

İnternet Explorer yazılımı çalıştırıldıktan sonra sayfa içinde gezinirken aşağıdaki işlemler yapılabilir.

Adres kısmına www.anadolu.edu.tr yazalım ve ENTER tuşuna basalım.

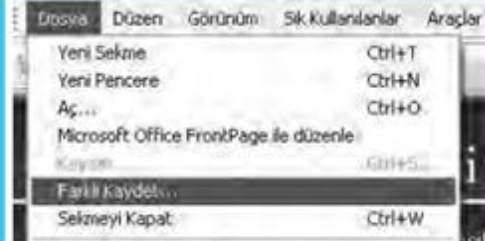
Bizi başka sayfalara yönlendiren bağlantıların üzerine geldiğimizde farenin simgesi el şekline dönüşür. Farenin el şekline dönüştüğü anda farenin sol tuşuna tıklarsak ilgili bağlantı Web tarayıcısında yüklenir.

Beğendiğimiz bir resmi kendi bilgisayarımıza kaydedebiliriz. Farenin sol tuşuna basarak resmi üzerine getirip, farenin sağ tuşuna basmalıyız. Açılan yardımcı menüden "Resmi Farklı Kaydet" seçeneğine tıkladığımızda "Resmi Farklı Kaydet" menüsü gelir. "Dosya Adı" alanına kaydedeceğimiz resmin ismini yazıp "Kaydet" butonuna bastığımızda resmi kendi bilgisayarımıza kaydetmiş oluruz.

Bir web sayfasını çevrimdışı okuyabilmek için o web sayfasını kaydetmek gerekir. Bu işlemi üst menüden "Dosya - Farklı Kaydet" seçeneğine tıklayarak yapabiliriz. Böylelikle web sayfasının kopyasını kendi bilgisayarımıza yüklemiş oluruz.

Ziyaret ettiğimiz web sitelerine daha sonradan erişebilme için adreslerini hatırlamamız gerekir. İnternet Explorer'ın Sık Kullanılanlar özelliği kullanılarak internet adresleri kaydedilebilir. "Sık Kullanılanlara Ekle" menü seçeneğine tıkladığımızda bulunduğumuz web sitesinin adresi kaydolmuş olur. Eklediğimiz web sitesinin adresi "Sık Kullanılanlar" menüsünde görüntülenir.

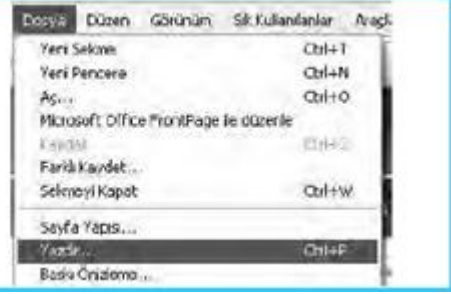
Bağlantıları ya bulunduğumuz pencerede ya da ayrı bir pencerede açabiliriz. Bağlantının üstüne gelip farenin sol tuşuna bastığımızda bağlantı bulunduğumuz pencerede açılır. Eğer bağlantıları yeni bir pencerede ya da yeni bir sekmede açmak istiyorsak, bağlantının üzerine gelip farenin sağ tuşuna basmalıyız. Daha sonra açılan menüden ilgili seçeneğe tıklayarak bu işlemi gerçekleştirebiliriz.

Sayfanın kaynak kodlarını (HTML kodlarını) görüntüleyebilmek için üst menüden "Görünüm" sekmesine tıkladıktan sonra açılır menüden "Kaynak" seçeneğine tıkladığımızda ayrı bir sayfada ilgili web sayfasının kaynak kodları görüntülenir.

Yüklediğimiz web sayfasını yazdırmak için üst menüden “Dosya” sekmesine tıkladıktan sonra açılır menüden “Yazdır” seçeneğini tıkladığımızda, ya da “CTRL + P” tuşlarına bastığımızda “Yazdır Penceresi” açılır. İlgili ayarları yaptıktan sonra “Yazdır” butonuna tıkladığımızda web sayfasının yazıcıdan çıktısı alınabilir.

İnternet Explorer üzerinde hızlı kullanım için aşağıda bazı kısayollar belirtilmiştir.

Klavye Kısayolları

Bunun için

- Arka planda yeni bir sekmede bağlantılar açmak
- Ön planda yeni bir sekmede bağlantılar açmak
- Ön planda yeni bir sekme açmak
- Sekmeler arasında geçiş yapmak
- Geçerli sekmeyi (ya da açık sekme yoksa geçerli pencereyi) kapatmak
- Adres çubuğundan ön planda yeni bir sekme açmak
- Belirli bir sekme numarasına geçmek
- Son sekmeye geçmek
- Diğer sekmeleri kapatmak
- Hızlı Sekmeler'i açmak (küçük resim görünümü)

Şuna basın

- Ctrl+tıklama
- Ctrl+Shift+tıklama
- Ctrl+T ya da sekme satırındaki boş bir alanı çift tıklama
- Ctrl+Tab ya da Ctrl+Shift+Tab
- Ctrl+W ya da ALT+F4
- ALT+Enter
- Ctrl+n (n 1-8 arası bir sayıdır)
- Ctrl+9
- Ctrl+ALT+F4
- Ctrl+Q

İnternet'te Bilgiye Erişim

Hızla artan İnternet sitesi sayısı ile birlikte, önem kazanan konu, artık İnternet sayfalarına erişim altyapısından çok, bu sitelerin adreslerinin bilinmesi haline gelmiştir. Günümüzde, istenen bilgileri üzerinde barındıran sitelerin İnternet adreslerinin ne olduğunun bilinmesi ve bunlara erişmek isteyen kullanıcıların yönlendirilmesi son derece önemli bir hale gelmiştir. Kullanıcıların istedikleri bilgiye ulaşmaları için birtakım yöntemler ve kolaylıklar sunan arama motorları, aramak istenilen bilgilerin birkaç kelime ya da başlık ile yazıldığı takdirde İnternet üzerinde yer alan sitelerin adreslerini çıkaran İnternet siteleridir. Bu site adreslerinin üzerine tıklandığında kişi doğrudan bu siteye doğru yönlendirilir.

Arama Motorlarında Doğru Bilgiye Ulaşmak

Arama motorlarında İnternet üzerinde yer alan sitelerin tamamı tarandığı için bu noktada istenilen bilgi ile arama için girilecek kelime önem kazanmaktadır. Anahtar kelime adı verilen bu kelimeler, eğer çok dar seçilirse, kullanıcının karşısına az sayıda İnternet sitesi adresi getirmekte, eğer çok geniş seçilir ise de içerisinde istenilen bilgiyi taşıması olası binlerce sayfanın adresini bulup getirmektedirler. Dolayısıyla anahtar kelimeni istenilen bilgiyi sağlayacak kadar çok site getirmesi ve bunların da içlerinde istenilen bilgiyi barındıran siteler olması en istenilen sonuçtur. Aşağıda İnternet üzerinde arama yaparken, aranan bilgileri bulmada yardımcı olabilecek birkaç noktaya değinilmiştir.

- Bir arama yaparken, öncelikle ne arandığı iyi bilinmeli ve aranan kavramı bir ya da birkaç sözcükten oluşan bir tümce ile tanımlamak gerekir.
- Çok genel sözcüklerden kaçınmak gerekir. Arama yapılacak konuya yönelik olarak anlamlı sonuçlar getireceği düşünülen anahtar kelimeleri seçmek gerekir. Bu anahtar

kelimelerin sayısını arttırdıkça, gerçekten aranılan konuyla ilgili belgelerin bulunma olasılığı da artar.

➤ İnternet dili İngilizce olduğundan Türkçe kelimelerin arama motorlarında taratılmasında tam olarak istenen sonuçlara ulaşılmayabilir. Bu durumda ç, ı, ü, ğ, ş, ö gibi Türkçe karakterler kullanılmadan onların yerine benzer harfler kullanılarak tarama yaptırılabilir. Ya da Türkçe arama motorları kullanılabilir.

➤ Bir sözcüğü aratıp da ilgili belgeleri bulunamazsa eş anlamlı sözcükleri aratılabilir.

www.bing.com, www.yahoo.com, www.altavista.com, www.google.com, www.yandex.com örnek arama motorlarıdır.

Arama motorlarında istenen sonuçlara en kısa yoldan ulaşabilmek için kullanılan bazı işaretler, sözcükler ve mantıksal bağlaçlar vardır. Aşağıda bu işaretlerin, sözcüklerin ve bağlaçların en sık kullanılanlarına örnekler verilmiştir:

➤ Bilgisayar hakkında genel bir bilgi aranıyorsa arama motorunun arama bölmesine aşağıdaki kelime yazılabilir:

bilgisayar

➤ Ancak çoğu kez birden fazla çok terim kullanılması daha verimli bir sonuç verecektir. Örneğin; bilgisayar donanım parçalarından bellekler aranacaksa; arama motorunun arama bölmesine bu anahtar kelimeler aralarında boşluk bırakılarak yan yana yazılmalıdır:

bilgisayar donanım bellek

➤ Yukarıdaki arama sonuçlarında yazılımla ilgili sonuçlarda geliyorsa, bu aramaya yazılım sonuçlarının gelmemesi için bir anahtar sözcük daha eklenmelidir. Bilgisayar ve donanım sözcüklerini içeren; fakat yazılım sözcüğü içermeyen sayfalar aranacaksa, yazılım sözcüğünün önüne boşluk bırakmaksızın “-” işareti yazılır:

bilgisayar donanım -yazılım

➤ Arama yaparken bir anahtar sözcüğün mutlaka gelen belgelerin içinde olması isteniyorsa, başına + koyulur.

bilgisayar donanım +yazılım

➤ Aranılan sözcüklerden herhangi birinin bulunması yeterli ise “veya” anlamına gelen “OR” bağlacından yararlanılır:

bilgisayar OR donanım

➤ Tam bir cümle aranacaksa bu cümle tırnak içine alınmalıdır:

“Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü”

➤ Özel bir web sayfasında herhangi bir sözcük aranacaksa, önce anahtar sözcük yazılır, daha sonra “site:” ardından sözcüğü nerede aramak istiyorsak o sitenin adresi yazılır. Örneğin, aşağıdaki sözdizimi ile Pamukkale Üniversitesi’nin web sayfalarında “bilgisayar” sözcüğünü içeren web sayfalarının araması yapılmaktadır:

bilgisayar site:www.pau.edu.tr

➤ Bir tanım aranacaksa, anahtar sözcüklerin önüne “define:” yazılır:

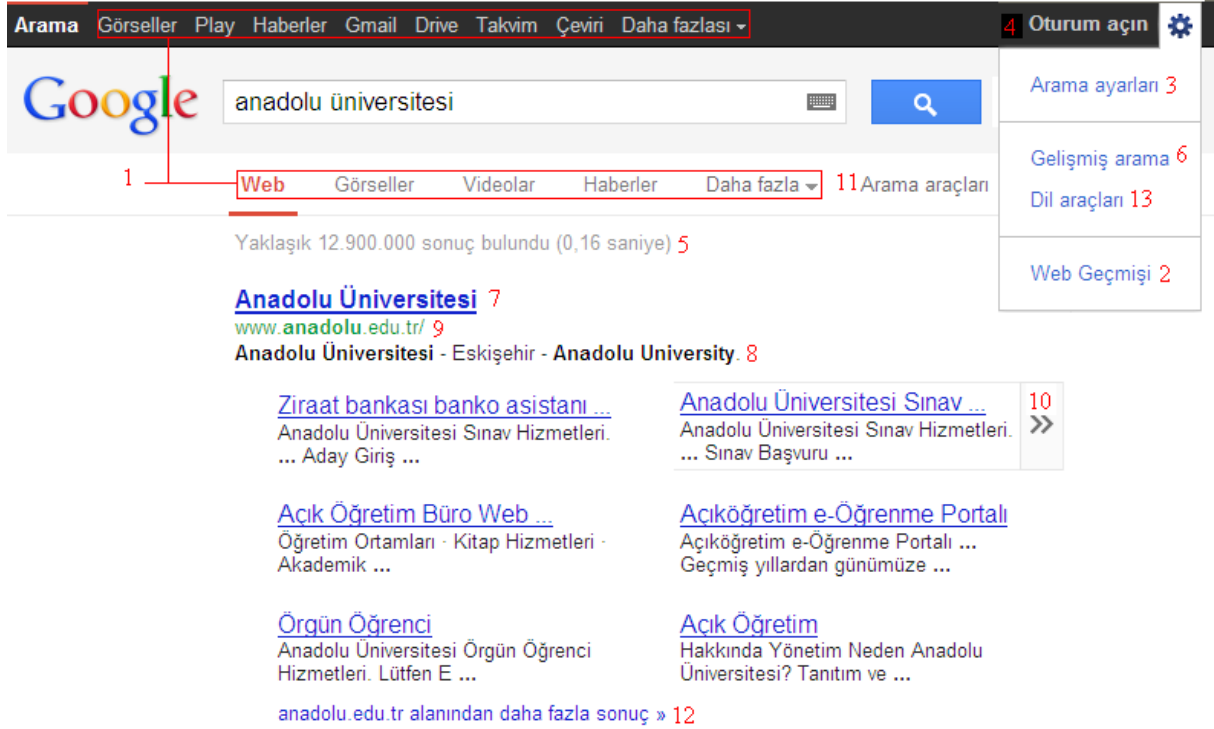
define:bilgisayar

➤ Sadece belirli dosya türlerinde arama yapılabilir. Örneğin, sadece Word dosyalarında bulunan sonuçlar aratılabilir. Aşağıdaki örnekte sözdizimi ile içerisinde “bilgisayar” sözcüğü geçen Word dosyaları aratılır:

bilgisayar filetype:doc

Arama Motorlarının Sonuç Sayfaları Nasıl Okunur?

Arama motorlarında sonuç sayfaları sadece aranan sonuçları vermez. Sonuçlarla ilgili birçok bilgide bu sayfalarda görüntülenmektedir. Aşağıda Google arama motorunun sonuç sayfası örneği yer almaktadır. Bu sayfaya göre hangi bilginin ne anlama geldiği sırasıyla açıklanmaktadır.

Şekil 1.2: Google Arama Ekranı

1. **Arama Türü:** Hangi tür sayfalarda arama yapılacağını kısıtlayan bağlantılardır. Arama sadece web sayfaları, resimler, video v.s. gibi alanlarda kısıtlanabilir.
2. **Web Geçmişi:** Oturum açarak, kişisel arama sonuçları saklanabilir ve özelleştirilebilir.
3. **Arama Ayarları:** Bu ayar sayesinde arayüz dili, arama dili, konumu, güvenli arama filtresi, otomatik tamamlama ayarı, sonuç sayısı, sonuç pencere seçeneği ayarlanabilir.
4. **Oturum Aç:** Google birçok ayar kullanıcıya göre özelleştirebilir. Bunu için kullanıcının Google'da bir hesabının olması yeterlidir.
5. **İstatistik Alanı:** Bu satır sonuçların sayısını ve sonuçların bulunmasına kadar geçen zamanı gösterir.
6. **Gelişmiş Arama:** Aramaları sınırlandırmaya olanak tanıyan sayfaya yönlendirir.
7. **Web Sayfası Başlığı:** Bulunan web sayfasının başlığıdır. Bazen burada başlık yerine bir URL de görüntülenebilir.
8. **Web Sayfası Açıklaması:** Bu metin, kısaca web sayfanın tanıtıldığı yerdir. Koyu olarak yazılan kısımlar ise aranılan anahtar sözcüklerdir.
9. **Sonuç Adresi:** Bulunan web sayfanın web adresidir.

10. **Önbellek:** Arama motorları web sayfalarını belirli aralıklarla taramakta ve web bilgilerini indekslenmektedir. Önbellek sayfası sonuçta bulunan web sayfasının en son tarandığındaki görüntüsünü gösterir.

11. **Arama Araçları:** Bu ayar ile o anki arama üzerinde arama dili, konumu, zaman dilimi ayarlanabilir.

12. **Daha Fazla Sonuç:** Bu bağlantı aranan anahtar kelimelerin sonucuna göre bağlantının web adresinde anahtar kelimelerle arama yapar.

13. **Dil Araçları:** Bu bağlantı Google Translate sayfasını açar.

KAYNAKÇA

- ❖ Açıköğretim Fakültesi Bilgisayar-I. Eskişehir, 2011
- ❖ Açıköğretim Fakültesi Temel Bilgi Teknolojileri. Eskişehir, 2009
- ❖ Bilgisayar Kurs Kitabı. Ankara, 2008: Arkadaş Yayınevi